



# ŽELEZNIČAR

## GLASILO SLOVENSkih ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO  
se nahaja v Trstu ulica Boschetto 5,  
Telefon 1570.  
UPRAVNIŠTVO  
Dunaj V. — Zentagasse 5

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec  
Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.  
ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:  
za celo leto . . . . . 4.40 K  
za pol leta . . . . . 2.20 K  
za četrlet . . . . . 1.10 K  
Posamezna številka 18 vin.

### Ob novem letu.

Pravkar smo zaključili kalendarično leto 1911 in na steno pritrjamo nov koledar za leto

1912.

To delo je tako malenkostno, da je v navadnem življenju gotovo nihče ne smatra posebno važnim in nešteto število koledarjev se bo pribilo na razne stene, ne da bi si pribijalec pri tem mislil kaj posebnega. Toda vsi niso tako ravnodušni. Imamo namreč tudi ljudi, katere vsako delo spominja na kako gotovo stvar in ko to delo opravljajo mislijo na vse mogoče stvari, ki so z dotičnim delom v kakoršnikoli zvezi. V to vrsto ljudi spadamo tudi mi. Nov koledar še ni prabit in že se nam vsiljuje misel na oni čas, ko smo ravno pred enim letom in na ravno istem prostoru obesili koledar, katerega zadnje ostanke smo ravnokar odstranili.

Ob enem s to mislijo pa se nam pojavlja nešteto drugih misli, ki po največ padajo v dobo zadnjega leta, torej v tisto dobo, kateri je bil izrabljen koledar namenjen. Te misli pa so zelo ravnovrstne in v bistvu precej podobne bazarju v katerem je vse mogoče pomešano na razmerno omejenem prostoru. Še bolje rečeno: naše misli so otvorile pred očmi dolgo predstavo kinematografskega filma in slike na tem filmu so precej natančen seznam onih beležk, katere smo v pretečenem letu skrbno beležili v dnevnik.

V ozadju velikanske slike opazamo še vedno, kakor pred enim letom, žensko postavo dolge in suhe vnanosti v spremstvu glada in bede in zdí se nam, da se je prizila že precej v ospredje. Novi davki in podražene življenjske potrebščine, pomnožena vojska in velikanski dridnavti, prenapolnjene bolnišnice in neštete množice brezposebnih, vse to se nam prikazuje znova in v veliko živejših barvah nego pred enim letom. Poleg tega pa vidimo še nekaj novega kar v lanski sliki vsled meglenega obnebjá ni bilo vidno in kar se nam letos kaže kot pogubonomi bog vojske, ki je celo leto plaval nad našimi glavami čakajoč prilike, da nas prične obsipavati z vsemi blagodejstvi narode uničujočega militarizma in marinizma.

Nehoté se nam vsiljuje čut rožljanja z orožjem, spremljajo ga pa neskončni potoki proletarske krvi, katero bi brez vsacega pomisleka žrtvovala poživinjena kapitalistična druhal svojemu zlatemu teletu, če bi se ne bala močne skupine odločnih mož in žena, ki hladnokrno svoje žuljave roke križaje, dajejo sliki vzvišen čut varnosti. Krvavorodec prapor vibra nad njih glavami in iz pogleda vsakega posameznika švigajo iskre skrajne odločnosti, ki jemljejo vid onim, ki so združeni na nasprotni strani pod mogočno črno kuto nazadnjaštva. Tu krepke in čvrste postave žuljavih rok in napetih mišic — tam ogromni trebuhu na slabotnih nožicah in oveneli obrazi iz katerih gleda strah in bojazen.

To je končni prizor v vrsti menjajočih se slik in ta nas živo spominja, da smo se z vstopom v novo leto zopet za korak približali tistemu cilju, po katerem hrepeni ves izkoriščani rod.

1912

smo zapisali na novo stran zgodovinske knjige, s tem pa nismo izbrisali leto 1911.

In ravno leto 1911. je, ki nam bo v bodočih bojih nudilo priliko, izpopolniti naše znanje in urediti naše bodoče delovanje, kajti pojavi, ki smo jih v tem letu doživeli, so bili povsem novi in so nam pokazali, da je nasprotnik pripravljen na vse in da je tudi naša dolžnost izpopolniti naše orožnice in se pripraviti za odločilni boj. Tudi železničarji kot velik del izkoriščanega rodu, ne bodo pozabili na zadnje leto. Tudi njim je to leto pokazalo, da uma bistri meč v njih vrstah še ni zadobil tiste ojstrine, ki je neobhodno potrebna, če naj reši tudi iz gospodarskih spon v katerih še tiče. Obrusiti bo treba raz njega vse narodnostne in verske hibe in očistiti ga bo treba separatističnih rjavín, torej vseh onih znakov, ki onečiščajo njegovo bistrost. To delo sicer ne bo lahko, toda ker nam trdi brus socializma jamči uspeh, zato tudi ne smemo in ne moremo prej odjenjati, dokler orožje v naših rokah ni tako kristalno čisto, kakor mora biti.

Ali je treba še dokazov, da nam manjka dobra in enotna organizacija? Mar nismo bili v zadnjih mesecih priče gnusne kravje kupčije, ki so jo sklepale meščanske stranke z vlado, ne da bi se ozirale na naše opravičene in utemeljene zahteve? Vemo sicer, da se bo po končanem tokratnem gibanju vsulo debelo kamenje laži in obrekovanj po naših glavah, in le malo jih bo, ki bodo pošteno priznali, da ni naša krivda če uspeh ni popolen. Najširje bodo seveda odpirali svoja zijala tisti, ki so zanesli v vrste železničarjev razdor in s tem razbili predpogoj zmage — solidarnost.

Vzlic temu pa ne postanemo malodušni, ker vemo, da je končna zmaga le nam odločena. Prag novega leta smo prekoračili s sveto prisego v srcih, da hočemo tudi v tem napredovati in se zopet za korak približati končnem cilju mednarodnega socializma.

### Akcija za železničarje v parlamentu.

Predlog odseka za državne nastavlence sprejet.  
— Vlada obeta 21 milijonov kron.

Poslanska zbornica se je dne 16. m. m. pečala s sklepom odseka za državne nastavlence, ki je kakor znano, zahteval 38 milijonov kron za izboljšanje dohodkov železničarjev in sicer *enoglasno*, kar se pač redko dogaja. Temu nasproti pa je potom železniškega ministra podana izjava vlade, po kateri je ista pripravljena z ozirom na državne finance sicer ne ves od odseka zahtevam znesek, pač pa 21 milijonov kron vporabiti za izboljšanje železničarskega položaja. Z letno svoto 21 milijonov kron

hoče torej vlada za sedaj obremeniti železniški proračun, pri čemer namerava še nadalje železničarskemu osebju izkazati »blagohotno naklonjenost«.

Ni treba še posebej zatrjevati, da socialno uvidevanje vlade, do katerega je prišla pod pritiskom gibanja v zadnjih tednih, *ne more v nobenem oziru zadovoljiti*. 21 milijonov skupaj je sicer lepa svotica, toda učinek, ki ga je mogoče z njo doseči, izgine takoj, ko jo je treba razdeliti med celo armado uslužbencev. Niti njih najnujših želj ni mogoče s to svoto izvršiti. Z 21 milijoni na leto se ne more shajati in socialne potrebe, ki jih je mogoče s to svoto izvršiti v svrhu izboljšanja položaja državnoželezniškega osebja, ne odgovarja potrebam, ki jih je povzročila beda zadnjih let. Tako bo tudi vlada kmalu morala priti do prepričanja, da s to svoto ne more zadovoljiti uslužbencev in da s tem še ne bo dosegla miru.

Pa tudi meščanske stranke, ki so z *enoglasnim* sklepom zbornice dale vladi navodilo, da želijo vporabo 38 milijonov kron za železničarje, se v bližnji prihodnosti ne bodo mogle odtegniti dolžnosti, da *zahtevajo tudi izvedbo ostalih minimalnih zahtev, katere so same priznale in sklenile*. Kar nudi vlada, se more smatrati le kot prvi obrok tega, kar je zahtevala zbornica kot nujno potrebno. Ostalih 17 milijonov kron, ki jih ostane vlada še dolžna, se bode moralo na vsak način iztirjati na podlagi sklepa zbornice.

Iz tega stališča izhaja tudi sklep, ki ga je konferenca akcijskega komiteja sklenila v nedeljo 17. m. m. Kakor je brez dvoma, da ne more zadovoljiti to kar vlada sedaj nudi, tako se tudi ne da utajiti uspeh ali pa celo govoriti o neuspehu. Dejstvo je, da bi se brez organizacije ne bilo doseglo niti vinarja. Pred par meseci še nihče ni mislil, da bo vlada do konca leta morala ugoditi vsaj nekaterim željam uslužbencev. Ko je 3. septembra na Dunaju pričela akcija, so oživele tudi nasprotne organizacije in vlada je začela pojmovati, da bo treba zopet dati nekaj koncesij. Pod pritiskom tega gibanja je prišla naprej predloga vlade, v kateri se je namenilo železničarjem 14 milijonov kron in še to le proti junktimu. Da je vlada morala zvišati svoto na 21 milijonov kron in opustiti junktim, ne bo nihče trdil, da se je vlada kar čez noč začela zavedati svoje socialne dolžnosti. A ne samo vlada, tudi stranke so morale računati z organizirano močjo osebja. V živem spominu nam je še, kako so isto meščanske stranke, ki so sedaj glasovale za 38 milijonov, še jeseni 1908 svoto 20 milijonov in maja 1910 celo 8.8 milijonov smatrale previsoki za železničarje in jih takrat *odklonile*. Brez pretiravanja torej lahko rečemo, da je socialno demokratična organizacija v tem oziru *vzgojevalno vplivala*. Naša bližnja naloga, ki jo tej gospodi že danes naznanjamo, je ta, da prisilimo

meščansko večino, da zahteva od svoje meščansko-razredne državne vlade, da 38 milijonski sklep tudi izvede!

Vsa dosedanja zgodovina železničarskega gibanja je dokument za dejstvo, da uspehi, ki jih izvojuje delavski razred, ne morejo biti večji kot je njegova realna moč. Tako nas uči tudi to gibanje, da nam je organizacija, ki nam je doprinesla že toliko uspehov, potrebnejša kot kdaj poprej. Zbrati in združiti je treba vse moči, da tekem časa to izpopolnimo, kar nam sedaj še manjka. Vsi do zadnjega v organizacijo, ki jo hočemo preobraziti v moč, s katero bomo napredovali od uspeha do uspeha!

\*

V sledečem podajamo poročilo o seji zbornice:

V nadaljevanju razprave

#### o železničarskih zahtevah

načlaga posl. Tomschik (soc. dem.), da je vlada s svojimi nejasnimi izjavami močno ovirala odsekovo delovanje. Najhujsa napaka, ki bi jo mogla zagrešiti vlada, pa bi bila, če bi hotela skritic soglasne predloge odseka. Vladi je ležeče na tem, da je osebje zadovoljno; ampak dosedanji priboljški niso mogli zadovoljiti osebja, ker so jih morali železničarji vladi v trdem boju izsiliti. »Dobrohotnost« vlade železničarjem ni nič koristila; na lastne noge so se morali postaviti in z lastno močjo priboriti si to, česar jim »dobrohotna« vlada ni hotela dati prostovoljno. Vlada je izjavila, da ne more izvršiti v pododseku sprejeta načela, da je zboljšati dohodke predvsem nižjim kategorijam, delavcem in uslužbencem, češ da bi taka regulacija zdražila ostale kategorije. Razmere pri železničarjih so povsem drugačne kot pri ostalih državnih uslužbencih: več se od njih zahteva, ker je od njihove službe odvisna varnost življenja. Zato pa morajo biti bolje plačani. Mezde železniških delavcev zaostajajo daleč za mezdami drugih delavcev, vsled česar je nujno potrebno, da se zvišajo osnovne mezde. Zvišanje delavskih mezd zahteva pri velikem številu zaposlenih železniških delavcev lepo švoto. V l. 1908 dovoljeni trije milijoni niso zadoščali niti za zvišanje osnovnih mezd, nikar za zboljšanje plač starejšim delavcem. Usodna zmota meščanskih strank bi bila, če bi glasovale za odsekove predloge v upanju, da bo vlada te predloge že obstrigla. Tako postopanje bi bilo **neodpustno in frivolno norčevanje iz železničarjev**. (Pritrjevanje socialnih demokratov.) Soc. demokratje pričakujejo od meščanskih strank, da pritisnejo na vlado in se z vsem vplivom zavzamejo za izvršitev odsekovih sklepov. (Živahno

pritrjevanje). Nečem groziti, ampak prav resno opozarjam vlado, da čaka 220 tisoč državnih železničarjev na izvršitev odsekovih sklepov, da ti ljudje niso navezani na dobrohotnost parlamenta, temveč da po potrebi tudi z lastno močjo lahko dosežejo svoje zahteve. Socialni demokratje bomo glasovali za predloge in gledali, da se prav nič ne skrčijo (Živahno odobravanje.)

#### Železniški minister baron Forster

priznava, da je z ozirom na odgovorno službo železničarjev opravičena posebna skrb državne uprave za to kategorijo državnih uslužbencev. Pokritje za zvišanje železničarskih dohodkov je dobiti le z zvišanjem tarifov; tu pa je treba posebne neznosti, da se ne preobremeni privatna industrija ker bo regulacija železničarskih plač nedvomno uplivala tudi na mezde v industriji. Drugi, nič manj tehten pa je ozir na slabe državne finance, specialno na finance drž. železnic.

Posl. Löw: Delavci jih niso zakrivali!

Železniški minister baron Forster: Stanovanjsko doklado namerava vlada uradnikom zvišati za 23 in 25%; poduradnikom in uslužbencem pa za 25 do 28% najnižjim štirim plačilnim stopnjam in za 10 do 20% višjim plačilnim stopnjam. Izdatnejše je treba ob tej priliki poskrbeti za uslužbence, ker so se prejemki poduradnikov nedavno znatno zboljšali. Glede na oficiantke in manipulantke se vlada pridružuje odsekovim sklepom: oficiantkam namerava podeliti približno 15%no doklado, manipulantkam pa zvišati v nekoliko manjšem obsegu dnevno plačo.

Tudi ublažitvi neenakosti, ki so jih povzročile prejšnje regulacije, obrača vlada svojo pozornost, vendar na popolno izenačenje po službeni dobi ni misliti, ker je iz finančnih ozirov neizvedljivo.

Oddelek o povišanju delavskih mezd je najvažnejše poglavje nameravane reforme. Vlada bo gledala, da po možnosti uravna to zvišanje z ozirom na različne krajevne razmere, ker so mezde železniškega delavstva v resnici nezadovoljive. Zlasti bo bolj kot doslej vpoštovati delavca z daljšo službeno dobo. Poleg mezdne regulacije pa ima vlada v mislih tudi mezdnopredpisanje.

Vprašanje dopustov in dela čez čas je v tesni zvezi z delovnimi redi, ki se že izgotavljajo. Vkratkem bodo načrti predloženi centralnim odsekom, da se nastavljeni izrazijo o naših namerah.

Vse te odredbe, ki sem jih naštel, stopijo večinoma že s 1. januarjem prihodnjega leta v veljavo.

Posl. Habermann: Ali pa bodo veljale za nazaj?

— Dobri gospod doktor! — je zaprosil in oči so se mu zasvetile in z dlanjo je potegnil preko nosu. — Izkažite milost, izpustite Vasko domov. Do smrti bom molil za Vas! Doma od gladu vse umira! Mati plaka dan za dnem, žena pretaka solze... Smrt vsepovsod! Sicer bi mu ne bilo do belega dneva! Izkažite milost, izpustite ga, dobri gospod!

— Ali si neumen, ali ob pamet? — je vprašal doktor in ga srdito pogledal. — Kako naj ga izpustim? Saj je vendar jetnik!

Kirila je zaplakal.

— Izpusti ga!

— Bedak! Kakšno pravico pa imam? Sem-li ječar, kali? Pripeljali so k meni v bolnico, da ga zdravim, in zdravim ga, ali izpustiti ga smem prav tako malo kakor tebe zapreti. Buča nespametna!

— Ampak brez vzroka so ga zaprli! Čakajoč na razpravo je pretičal skoro leto dni v preiskovalnem zaporu, a še sedaj ne ve, zakaj sedi? Ne bi rekel, če bi bil koga ubil, ali recimo, če li bil konje kradel, a vtaknili so ga v luknjo, da sam ne ve.

— Dobro, ali kaj imam jaz pri tem?

— Kmeta so zaprli in sami ne vedo zakaj. Če se ga je navlekel, blagorodni gospod, tedaj je pozabil na vse: očetu je obrezal ušesa, sebi je lice razparal v pijanosti. Dvoje naših mladičev — zahotelo se jima je po turškem tobaku — ga je nagovarjalo,

Železniški minister baron Forster: Ne, nazaj ne bodo veljale.

Posl. Habermann: Za božič bi bilo treba kaj ukreniti!

Železniški minister baron Forster: Božično obdarovanje bo ob-tajalo v tem, da bodo omenjene naredbe razglašene, če le pojde, še pred božičem.

Odredbe, ki jih namerava vlada, zahtevajo več kot 21 milijonov na leto, torej mnogo več nego je vlada prvotno nameravala, ampak mnogo manj nego hoče odsek. Samoposebi se razume, da bo vlada tudi znaprej posvečala finančnemu položaju železniških uslužbencev največjo pozornost. Pri tej priliki se obračam do osebja s prijateljskim, ampak resnim svarilom: železničarji naj upoštevajo blagohotnost vlade in njeno dolžnost, da v interesu celokupnosti varuje varnosti, red in gospodarnost v svojih oblastih. Enako dolžnost imajo vsi državni nastavljenici.

#### Kričeče zglede

za neenakomernost dosedanjih regulacij navaja posl. Marek (soc. dem.): Če čakajo uradniki in poduradniki, ki jim vsak privošči njih skromne plače, na 200kronsko napredovanje dve leti, čakajo uslužbenci na 100 kron po tri leta, rokodelci na 60 kron tri leta in delavci na 30 kron tudi tri leta. (Klici: Čujte! Čujte! s socialno-demokratičnih klopi.) Če se vlada izgovarja na prazne državne blagajne, ni boljšega sveta kot ta, da se porabi prihodnjic za zgradbo vojnih ladij namenjeni obrok za državne železničarje. (Odobravanje socialnih demokratov.)

Potem govore še Vojna, Koerner, Kroj in German, nakar se razprava zaključí. Za generalna govornika sta izbrana: pro Ellenbogen, contra Buřival.

#### Generalni pro-govornik dr. Ellenbogen

(soc. dem.) navaja, da znašajo osebni stroški na nemških železnicah na vsak kilometer 1 K 37 vinarjev, pri nas pa 1 K 94 vinarjev. Ker so mezde vzhic temu v Nemčiji višje, dokazuje to, da je uprava boljša. Vse plače in mezde na avstrijskih državnih železnicah znašajo 306 milijonov kron, torej povisek za 38 milijonov kron ni velik. Ker je na drž. žel. 240.000 ljudi, je naravno, da znaša še tako majhno zboljšanje takoj več milijonov. Javnost se ne sme plašiti visokih števil, s katerimi operira železniško ministrstvo precej demagoško. Železniško ministrstvo se boji, da se vsled mezdnih poviškov na državnih železnicah zvišajo tudi mezde v industriji. Česar pa se minister boji, to je naše upanje. Če pokaže država dober zgled, bo nemara to vendarle blagodejno vplivalo na marsikaterga umazanega podjetnika, predvsem pa na

da vloni ž njima ponoči v opaldo, po tobak. Vinjen ju je ubogal, bedak. Zdrobili so ključavnico in vlonili. Vse so prevrnili, šipe so pobili, moko raztresli. Pijanci, saj veste! Tačas pa je prišel orožnik, pa hajdi na sodnijo. Celo leto so sedeli v zaporu, a pred tednom, v sredo so sodili vse tri v mestu. Vzad vojak z bajonetom... ljudje so prisegli, da je Vaska med vsemi najmanj kriv, a gopoda so razsodili tako, da je on kolovodja: mladiča so poslali v zapor, a Vaska za tri leta v ječo. A zakaj? To vedi sam Bog!

— Že spet; ali kaj imam jaz pri vsem tem... Obrni se na gosposko.

— Pri gosposki sem že bil. Na sodnijo sem šel, pa sem hotel vložiti prošnjo, a niti prošnje niso sprejeli. Potem sem bil pri okrožnem sodniku, pri preiskovalnem sodniku, a vsak pravi: to ni moja reč. Čigava reč pa je? Tu v bolnici ga ni višjega nad vami. Kar hočete, se zgodi.

— Bedak! — je vzdihnil zdravnik. — Kjer so porotniki obsodili, tam zgubi gubernator, minister svojo besedo, nikar takov okrožni sodnik. Vse besedičenje je zaman.

— Kdo pa je sodil?

— Gospodje porotniki...

— Kakšni gospodje? Naši sosede so bili! Andrej Gušjev je bil, Aljoška Fluk.

— Mene že zebe, ko se tu s teboj razgovarjam...

PODLISTEK.

## MRAK.

Anton Čekov.

Mladenič, svetlih obrvi in koščenege obraza, v razcefranem kožuhu in v suknjenih čizmih je čakal okrožnega zdravnika; ko se je po končani viziti vračal iz bolnice domov, je boječ stopil predenj.

— Vaše blagorodje! — je dejal.

— Kaj hočeš?

Mladenič je potegnil z dlanjo preko nosu, pogledal v nebo in potem odgovoril:

— Vaše blagorodje... V oddelku za bolne jetnike imate mojega brata Vasko, kovača iz Varvarina...

— Tako je, in kaj potem?

— Jaz sem torej Vaskin brat... Dvoje bratov: on Vaska in jaz Kirila. Razen naju je še troje sester, a Vaska je oženjen in ima otroke... Ust je obilo, a roke za delo nobene... Kovačnica je skoro dve leti ni videla ognja. Jaz delam v katunarnici, kovačiti ne znam. In kakšen delavec je oče? Kako naj dela, ko se jesti ne zna: zlico nosi mimo ust.

— Ali kaj pa hočeš od mene?

— Bodite milostljivi, pa izpustite Vasko!

Zdravnik je debelo pogledal Kirila in brez besede odšel svojo pot. Mladenič ga je pretekla in mu padel pred noge.

»poželjivost« delavcev v dotičnih podjetjih. Nemške in angleške izkušnje kažejo, da so visoke mezde znamenje procvitajočega gospodarskega življenja.

Prijazno svarilo, ki ga je železniški minister adresiral na železniško osebje, ni utemeljeno. Socialni demokratje nismo prijatelji pasivnega odpora. Zavedamo se nevarnosti tega poslednjega in najhujšega orožja, ne le za javnost, za državo, temveč za železničarje same. Zmerom smo naglašali nevarnost tega orožja, prav kakor potrebo organizacije kot nujnega predpogoja za rabo tega orožja v slučaju skrajne potrebe. Ampak od nas ni odvisno, da preprečimo rabo tega orožja. **Drug faktor je, ki lahko prepreči izbruh pasivnega odpora. Ta faktor je vlada in železniško ministrstvo.** Iz tega razloga priporočamo vladi, da do pičice izpelje sklep poslanske zbornice. (Vi-harno odobravanje soc. demokratov.)

Po besedah contra-govornika Buřivala in zaključni besedi poročevalca Heineja je odredil predsednik

#### glasovanje.

Zbornica je sprejela predloge odseka za državne nastavljenice, da porabi vlada 38 milijonov kron za **zboljšanje gmotnega položaja uradnikov, poduradnikov, uslužbencev in delavcev na državnih železnicah.** Prav tako je potrdila od odseka priporočene resolucije.

### Naša bilanca.

Dne 16. m. m. je razpravljal državni zbor o poročilu odseka državnih nastavljenic glede železničarskih zahtev. Šlo je za predlog odseka, po katerem naj bi vlada izdala 38 milijonov kron za **zboljšanje gmotnega položaja železniških delavcev in nastavljenic, torej za svoto, ki je za 50% nižja** kakor bi bila po predlogu socialno demokratičnih poslancev nujno potrebna, če naj bi se železničarjem res nekoliko **zboljšali življenjski pogoji.** Ta predlog je padel že v odseku po izključni zaslugi zastopnikov meščanskih železničarskih organizacij, katerim pripada tudi »radikalna« Z. J. Ž. Sodr. *Tomschik*, kot zastopnik naše organizacije, se je moral rad ali nerad udati večini in je to tudi takoj konstatiral rekoč:

Ker vidim, da za naš predlog meščanski poslanci ne bodo glasovali in zato na večino niti misliti ni, se pridružujem predlogom večine, izjavljam pa ob enem izrecno, da predloga ne umaknem, temveč ga le začasno zapostavljam. S tem je bila seveda usoda 69. milijonov zapečatenih in v odseku se je odigral znan akt železničarske tragedije. Toda vlada tudi s tem še ni bila zadovoljna in nje zastopniki so zavzemali v odseku tako nejasno stališče, da je bilo sploh nemogoče

Doktor je zamahnil z roko po zraku in naglo odšel proti vratom. Kiril je hotel za njim, ali opazivši, kako so zaloputnile duri, je obstal. Deset minut je stal nepremično na dvorišču bolnice z odkrito glavo in strmel v zdravnikovo stanovanje, potem je globoko vzdihnil, popraskal se in odšel k vratom.

— Kam pa sedaj? — je mrmral stopivši na cesto. — Ede pravi — ni moja reč, drugi pravi — ni moja reč. Čigava reč pa je? Res, dokler ne mažeš, ne dosežeš ničesar. Zdravnik je govoril, pri tem pa ves čas gledal na moj palec, kdaj mu kaj svetlega stisnem. No, brate, še do gubernatorja pojdem.

Končno se je odpravil na pot; leno se je vlekel po cesti in razmišljal, kam sedaj... Hladno ni bilo in sneg je le slabo škripal. Kvečjemu pol vrste pred njim se je razprostiralo na holmu okrožno mestece, kjer so nedavno sodili njegovega brata. Na desno je temnela jetnišnica z rdečim krovom in s stolpiči na vogalih, na levo je bil velik mestni gaj ves v ivju. Vse je bilo tiho, le nekov stavec v veliki ženski ruti in z veliko kučmo na glavi je korakal pred njim, pokašljeval in kričal na kravo, ki jo je gnal v mesto.

— Dober dan, oče! — je pozdravil Kiril dohitevši starca.

— Bog daj...

vedeti, kaj prav za prav misli. Upala je namreč še vedno, da zbornica odsekovega predloga ne bo sprejela in je tudi v tem smislu uplivala na posamezne skupine v državnem zboru. Prišlo je pa drugače. V zbornici je sodr. *Tomschik* v kratkem toda jedrnatem govoru še enkrat naslikal žalostno sliko železničarja - proletarca, ki pričakuje odločilno aesedo državnega zbora nestrpnost čaka rešitve, katere mu doslej »dobrohotna« vlada ni hotela dati. Dejal je, da bi bilo naravnost nezaslišno, če bi hotela zbornica od odsekovega predloga še kaj odstriči in je apeliral na meščanske poslance, češ: naj odkritosrčno glasujejo za železničarske zahteve in zastavijo tudi ves svoj vpliv, da se sprejeti predlog tudi do zadnje točke izvede. Njegova izvajanja so napravila viden utis na poslance in ko je za *Tomschikom* povzel besedo železniški minister *pl. Forster*, je bila napetost v zbornici splošna. Priznati moramo, da nas je nastop gosp. žel. ministra iznenadil, kajti doslej smo bili raz tega mesta vajeni popolnoma drugih govoranc iz katerih je kar puhtela visokost. Tokrat je bila stvar nekoliko milejša in minister je celo priznal, da so njegovi predniki res streljali strašanske kozle. Seveda je potem skušal zopet braniti stališče vlade in je polagal posebno važnost na to, da se v zadnjih osemnajstih letih dohodki železničarjev niso zvišali le za 17%, kakor je trdil odsek, temveč za 27%, kar je vsekakor precejšna razlika. Žalibog pa je gosp. minister pozabil, da so razun njega tudi še drugi ljudje v državnem zboru, ki tudi natančno poznajo razmere železnic in železničarjev in zato je nekoliko iznenaden sledil izvajanjem glavnega za-govornika sodr. *Ellenbogna*, ki mu je na podlagi štatištičnega materiala takoj dokazal, da se njegove trditve ne ojemajo povsem v resnico. Sodr. *Ellenbogen* mu je namreč dokazal, da je med dohodki nemških in avstrijskih železničarjev precejšna razlika. Med tem ko stanejo pri nas osebni izdatki 1 krono 94 vin. na kilometersko dolžino, stanejo v Nemčiji le 1 krono 37 vin. Ker so pa vzlic temu v Nemčiji višje mezde dokazuje to, da je tam tudi uprava boljša. Če operira minister z visokimi številkami, je dejal govornik, potem naj jih tudi razloži in pove, da izplačuje uprava državnih železnic vsem svojim uslužbencem, katerih je 240.000, na leto 306 milijonov kron. Če bi se torej tej svoti pridelo še 35 milijonov, potem to gotovo ne bo preveč in posebno posamezniki ne bodo čutili nikakoršnih posebnih **zboljšanj.** Javnost naj se torej ne da z visokimi številkami preslepiti, ker so tudi namenjene velikanskim masam ljudstva. Povdarjal je tudi še, da socialni demokratje niso prijatelji pasivnega odpora,

— Ženeš na sejem, kaj?...

— Naka... — je leno odgovoril dedec.

— Si meščan, kali?

Potem sta se domenila. Kiril je pripovedoval, kakaj je bil v bolnici in o čem je govoril z zdravnikom

— Doktor pravzaprav ni večak v tehle rečeh! — mu je dejal stavec, ko sta dospela v mesto. — Dasi je gospod izučen v vsakovrstnem zdravljenju, a da bi tebi svetoval, ali da bi, recimo, napisal protokol, tega pa ne zna. Zato je posebna gosposka. Pri sodnikih si bil. Ampak tudi ti ne znajo pomagati.

— Kam pa naj se obrnem?

— Za vaše kmečke reči je postavljen poseben glavar. K njemu pojdi. H gospodu Sinjeskovu.

Kaj, ta je v Zlatovem?

— No, da, v Zlatovem. Ta je vaš glavar. V vaših rečeh izgubi celo okrožni sodnik proti njemu svojo pravico.

— Daleč bo treba stopiti, brate!... Petnajst vrst in še čez.

— Kaj to, komur je sila, gre tudi sto vrst daleč.

— Prav imaš... Ali naj mu izročim prošnjo?

— Vse izveš tam. Prošnjo, če bo treba, ti brž napiše pisar. Glavar ima tudi zisarja.

če ni nujno potreben in če se da cilj doseči tudi z drugimi sredstvi med katere spada v prvi vrsti *dobra in enotna* organizacija.

Oni namreč dobro vedo, da je pasivni odpor orožje za najskrajnejšo silo, ki ima gotovo težke posledice za vse gospodarsko življenje, ki pa lahko postane tudi usodno za železničarje same; zato si ga tudi ti — v kolikor so pametno organizirani — ne želé.

Ko je govorilo še več govornikov, se je debata zaključila in je bil odsekov predlog sprejet. S tem pa še ni zadeva rešena, kajti vlada tudi po sprejetem predlogu se ni izrazila obvezne izjave in je nje govornik *pl. Forster* le obljubil, da se s 1. januarjem 1912 reši kar je tehnično mogoče. Da se železničarji s takimi obljubami ne morejo zadovoljiti je pač umevno in zato je izvrševalni odbor sklical za nedeljo dne 17. m. m. v delavski dom v Favoritnu na Dunaju konferenco zaupnikov, ki naj bi odločila o nadaljnjih korakih. Na konferenci so bili zastopani razun zaupnikov državnih in zasebnih železnic tudi še poslanci *dr. Ellenbogen, Seitz, Skarrel* in *Tomschik* ter tajnik avstrijske strokovne komisije sodr. *Hueber*. Sodr. *Tomschik* je podal jako podučno poročilo o posameznih fazah zadnjega gibanja in je očrtal v živih barvah stališče meščanskih poslancev napram zahtevam železničarjev. Pozabil seveda tudi ni taktičnih potez nasprotniških organizacij in je končno obrazložil ponudbe vlade.

Navzoči so sprejeli poročilo na znanje in na podlagi poročevalčevih izvajanj sklenili enoglasno sledečo

#### RESOLUCIJO.

V delavskem domu v Favoritnu zbrani zastopniki koaliranih železničarskih organizacij ter člani akcijskega komiteja kot zastopniki vseh kategorij železničarjev izjavljajo, da je vladina obljuba, po kateri misli dati samo 21 milijonov kron za **zboljšanje dohodkov železničarjem, nezadovoljiva** in da ne zadovolja niti posameznih kategorij železničarjev, pa tudi ne železničarjev v splošnem.

Zbrani torej izjavljajo, da vstrajajo na popolni izvršitvi predloga, ki je bil v državnem zboru na predlog odseka za državne nastavljenice sprejet. Ker je pa iz razprav samih razvidno, da parlamentarična akcija sama v dosego železničarskih zahtev ne zadostuje, zato imajo koalirane organizacije dolžnost, da streme z vsemi sredstvi po ugodni rešitvi opravičenih zahtev in v to svrhu vporabijo vsa razpoložljiva sredstva. Zastopniki koaliranih organizacij imajo takoj stopiti z vlado v stiko in od nje zahtevati obvezno izjavo če misli rešiti tiste zahteve katere smatra parlament opravičenim, ki pa

Poslovivši se od starca je Kiril obstal sredi trga, pogreznil se v misli in zapustil mesto. Odpravil se je v Zlatovo.

Čez pet dni je zdravnik po končani viziti domov grede zopet ugledal Kirila na dvorišču. To pot mladenič ni bil sam, ampak s suhim, bledim starcem, ki je neprenehoma kimal z glavo kakor z nihalom in gibal z ustni.

— Blagorodni gospod, že spet prosim milosti! — je začel Kiril. — Glej, z očetom sva prišla, bodi milostljiv, pa izpusti Vasko! Glavar se niti v pomenek ni spustil. Rekli so mi: »je zdoma«!

— Visoki gospod, — je zagolčal stavec dvignivši trepetajoče obrvi, — milosti! Reveži smo, vaše dobrote ne moremo poplačati, a če je vaši milosti prav, naj Kirjuška ali Vaska odslužita z delom. Naj odslužita z delom.

— Z delom odsluživa! — je dejal Kirila in vzdignil roko v prisego. — Izpusti ga! Doma od gladu vse mre! Iz vsega grla plakajo, gospod!

Mladenič je bistro pogledal očeta in ga prijel za rokav, in oba sta kot na povelje padla zdravniku pred noge. Ta je zamahnil z roko, in ne da bi se ozrl, urno odšel k svojim vratom.

niso omenjene v vladni izjavi. Ker je bil predlog odseka za državne nastavljenice v plenumu zbornice enoglasno sprejet, zahtevamo tudi od naših parlamentarnih zastopnikov, da se z vsem svojim vplivom zavamejo za ugodno rešitev sklepa in za *uvrščanje potrebnih svot v proračun za leto 1912*. Organizacija in solidarnost uvaževaje obljublajo zbrani, da bodo z vso energijo in pod vsemi pogoji vstrajali pri predlogu 38. milijonov in zagotavljajo vodje gibanja popolnajo podpore.

Iz tega kratkega poročila je torej razvidno, da so socialno-demokratski železnice svojo nalogo v okviru današnjih razmer rešili tako kakor se je pač dala rešiti. Da z uspehom ni nihče zadovoljen, menda ni treba posebej povdarjati, pač pa je treba pokazati vzroke nepopolnega uspeha. Med te pa spada v prvi vrsti nezavednost še precej velikega dela železnicev. Da je ta nezavednost veliko večja, kakor smo si jo še pred nedolгим predstavljali, nam dokazuje dejstvo obstoja žoltih organizacij, ki so dokazano kapitalistične tvorbe in ki imajo edini namen padati zavednemu, po zboljšanju gnotnega položaja stremečemu delavstvu v hrbet in izdajati njegove koristi. Naša najbližja naloga bo torej zastaviti vse svoje sile, da popolnoma zatremo izdajalsko svojat, ki v svoji urnebesni hudobiji odnoso neumnosti ne škoduje le sama sebi, temveč vsem delavskim stanovom. Boj še ni končan in trnjeva je pot po kateri nam še bo hoditi. Premagali bomo pa tudi to težkočo v dobrem prepričanju, da nimamo kaj zgubiti, pač pa ves svet pridobiti.

Naprej torej! brez ozira na levo in desno, po jasno začrtani poti do cilja!

### Zahtevajo, toda plačati nočejo.

»Zahtevajo od države stvari, ki stanejo mnogo milijonov, davkov pa nočejo dovoliti in plačati!« To je kaj priljubljena pesem brezmiselnih proti socialni demokraciji. Laž pa ima kratke noge in argumenti naših nasprotnikov se ne vzdržujejo dolgo. Kdo res zahteva, pa noče plačati, se je pokazalo pred kratkim v prav jasni luči.

Ko se je meseca oktobra sešla zbornica, i je vlada predložila nekatere zakonske načrte, potom katerih naj bi se zvišalo nekatere davke. Osebnina dohodarina posedujočih, ki imajo nad desetisoč kron dohodkov, naj bi se zvišala, velikim delniškim družbam naj bi se predpisalo višji dohodninski davek, upravnim svetnikom delniških družb naj bi se obdačilo njih deleže na dobičku, razkošni avtomobili, šampanjec, dirkalne stave, vse to naj bi se obdačilo. Iz dohodkov teh davkov naj bi se zvišalo dohodke državnih nastavljenecv in delavcev. Te davčne predloge leže že nad dva meseca v zbornici, toda finančni odsek se še ni pričel o njih posvetovati. Kaj ga pa pravzaprav ovira? Ali so zopet hudobni socialni demokratje zabranili državi, da bi prišla enkrat iz zavoženega gospodarstva z deficitom? O ne, socialni demokratje so celo objavili izjavo, v kateri naznanjajo, da ne bodo pri razpravi o teh vladnih predlogah delali nikakih težkoč, temveč, da bodo v svrhu zboljšanja teh načrtov sodelovali in jih pospeševali, da bodo čimprej rešeni. Ker smatramo potrebno zvišanje dohodkov državnim nastavljenecv in delavcem, smatramo tudi pravično, da prispevajo posedujoči za te nujno potrebne stroške. Bili smo torej pripravljeni, da sodelujemo in da se najde pokritje za nujno potrebno regulacijo plač. Vkljub temu pa se finančni odsek še ne peča s temi davčnimi predlogami. Zakaj?

Te davčne predloge nalagajo večji del novih bremen na rame posedujočih. Ne morda da bi država nekoliko bolj trdo prišla kapitaliste. Nikakor ne! Če gre za višje davčne nastavke, zna tudi gospod finančni minister biti jako obziren. Posedujočim pa je tudi to kar zahteva, še preveč. In če mora mož, ki ima desetisoč kron letnih dohodkov plačati za sedem kron — reci in piši: sedem kron — višji davek na leto, kriči kapitalistično

časopisje, da hoče finančni minister »upropastiti srednji stan« in meščanu zapleniti, kar si je z marljivostjo pridobil. Ker torej posedujoči nimajo volje plačevati novih davkov, torej meščanske stranke raje kar ne pričnejo z razpravo o teh davčnih predlogah. Gospodje od zemljiškega in drugega kapitala sicer jako mnogo zahtevajo od države, toda plačati nočejo nič.

Vlada je kasneje vložila še dve drugi davčni predlogi. Slavni vladni se namreč sedanjí čas draginje zdi jako primeren, da zviša davek na pivo in žganje. Tu pa vidimo takoj drugo sliko: meščanskim strankam se je jako nudilo, da so spravili tudi te predloge v odsek in jim kar nič ne ugaja, če socialni demokratje pravijo naj se finančni odsek prej peča z davki na posest, ki so mu že zdavnaj predloženi, predno se razpravlja o davkih na pijačo delavca. In takoj slišimo, da je zelo nujno razpravljati od teh predlogah, ker njih dohodki imajo služiti v svrhu zvišanja uradniških plač. Gospodje so seveda pozabili, da so bili v ta namen že določeni davki na posest. Toda gospodom se ne mudi zahtevati višjih davkov od pivovarjem in žganjavskih baronov; nujnejše je naložiti nova bremena pivo- in žganjivcem. Gospodje namreč niso nasprotni novih davkov; oni-le želijo, da jih drugi plačajo!

Sodr. poslanec Diamandje predlagal naj se v proračunski provizorij sprejme določba, da so žganjarskim baronom naj ne plačuje ljubavnih daril v obliki premij. Država bi s tem prihranila polovico zneska, ki ga rabi za zvišanje učiteljskih plač. Meščanske stranke temu ne morejo ugovarjati, ker so v draginjskem odseku glasovale za resolucijo, ki zahteva od vlade, da ustavi vsa ljubavna darila žganjarjem. Vkljub temu pa že raje pokopljejo take predloge, kakor pa da bi se zamerili žganjarjem. Torej žganjarjem subvencije, dninarjem pa podraženje žganja. Za plačevanje je gospoda — če zadene druge!

Meščanska gospoda je tega že vajena. V tovarnah zahteva od nas da porabimo zanje vso našo moč in vse naše znanje. Ne privoščijo nam pa poštene plače, da bi mogli naše družine pošteno preživeti. V državi zahtevajo od naš davek na vsak grizljaj kruha, kri in življenje za moloh militarizem. Ako pa se od njih zahteva davke, pa nočejo plačati. To je značilno za celo kapitalistično družbo, za razredno državo, ki jo brani in za stranke, ki jo podpirajo. Zahtevajo, toda plačati nočejo!

### Razredni boj v bližnji bodočnosti.

Da se razredni boj vsak dan bolj poostrejuje, o tem med nami menda ni več dvoma. Saj je to tudi naravna posledica kapitalističnega razvoja, ki mora v svoji ekspanziji premagati vse kar se mu protivi in se v to svrhu poslužuje vseh sredstev od katerih pričakuje željenega uspeha. Kapitalistični razred pa tudi prav dobro vé, da mu resna nevarnost preti le s strani delavskega razreda in da njegova denarna moč ne bo na vse veke mogla paralizirati naskokov združujočega se proletarijata. Ve pa tudi, da združevanje delavskih množic ne bo imelo le posledic v gospodarskih bojih, temveč, da se bo ta združena moč prej ali slej pojavila odločilno v zakonodaji od katere je pa seveda odvisen tudi razvoj kapitalizma in sicer še toliko časa, dokler se naš današnji družabni red ne odpravi, odnosno ne nadomesti s takim družabnim redom, katerega smatra velika večina ljudstva boljšim in po katerem z vsemi silami stremi. To je dejstvo o katerem bi bila vsaka debata odveč, kajti utemeljeno je v neizprosni naravnih zakonih, ki se še nikoli niso ozirali na želje posameznikov ali pa posameznih razredov.

Res je sicer, da se naravni razvoj nekoliko lahko otežkočuje in se mu umetno vsiljuje povsem nasprotni smeri. Toda vsi doseđanjí zgodovinski dokazi nam jasno dokazujejo, da vsi taki poskusi niso nikoli imeli trajnih uspehov, temveč da je naravno določena smer še vsikdar podrla z elementarno silo vse

kar se ji je umetno postavljalo na nje strogo začrtani poti. Tudi to vé kapitalistični razred odnoso njegovi predstavljali, ali vzlic temu se ne vda usodi, temveč izumlja vedno novih sredstev, ki naj mu umetno podaljšajo dobo njegovega tuzemskega hiranja. Ne straši se pred nikomur in najbolj zavrženih sredstev se oprijemlje z vsemi svojim strastmi, če pričakuje in se nadeja, da mu ta sredstva podaljšajo življenje. Najbolj opazujemo to v državah, kjer je kapitalizem že prispel na vrhunec svojega razvoja in je vse njegovo mišljenje osredotočeno le na eni točki: *se ohraniti na vrhuncu*. Kakor smo že gori omenili, denarna moč zato ni dovolj zanesljiva sila. Treba je torej iskati še drugih moči in kapitalistični razred upa, računajoč na svojo denarno moč, s pomočjo slednje pridobiti še drugih, ki naj ga ščitijo v njegovem roparskem gnezdu napram napadom vstajajoče nove moči. Dokler razvoj še ni bil na višku in je imel kapitalizem poleg gospodarske premoči tudi usode držav v svojih krempljih, je bila stvar zanj kaj lahka. Meščanske vlade in zakonodajni zastopi so mu bili brezpogojno podložni in so imeli absolutno dolžnost skrbeti za njegovo vsestransko varnost. Toda časi so se spremenili in vzlic temu, da do danes proletarijat še nima nikjer odločilne moči, je vendar njegova moč že tako narastla, da vsaj lahko energično vrši svojo nadzorovalno nalogo in stem otežkočuje tiste hlapčevske posle, ki jih je meščanstvo, na svojo lastno škodo, vedno opravljalo v korist kapitalističnemu razredu. Kapitalistični razred torej čuti, da njegove koristi niso več dovolj varno čuvane, če naj jih čuvajo le države in meščanstvo in zato se pripravlja na samoobrambo. Ta pojav sicer ni nov, kajti v Ameriki, ki je priznana najbolj razvit svetovni del in poleg tega do kosti prepojen z demokratizmom, je pot samoobrambe že stara. Važno za nas pa je, da so se začela tudi že v staro Evropo importirati sredstva, ki so nam bila doslej neznaná, ki so pa vsekakor uvaževanja vredna.

Tozadevno nam prihajajo z Angleške poročila, ki se pečajo s sklepom tamošnjih oderuhov in naznanjajo, da so le-ti sklenili, da si poleg vladno organizirane »policijske rezerve«, ustanove še po izgledu Amerikancev takozvano »prostovoljno policijo«. Naloga te policije bi bila, da v bodoče pri velikih stavkah posreduje in jih s silo uniči. To dokazuje, da so se na Angleškem socialna nasprotstva že silno poostrila. Ta prostovoljna policija, si je dala ime »narodnih konstablerjev« in izjavlja, da ima namen podpirati regularno policijo v časih industrijalnih nemirov. Sestoji iz službujočih in častnih članov in imajo službujoči člani dolžnost v delavskih bojih direktno posredovati. Častni člani pa imajo dolžnost skrbeti za potrebna sredstva in pokrívati izdatke za službujoče člane.

Stroški bodo baje znašali 42 šilingov (1 šiling — K 1.20) za moža. Osebe, ki bodo oskrbovale celo stotnijo 120. mož, (všterši kapitana, 2 poročnika in deset seržantov) dobé poseben naslov in se bodo imenovali »špeciální varnostni gospodje«. Izdatki za opremo ena stotnije bodo znašali 250 funtov (1 funt — 24 kron). Poleg naloge »vzdrževati mir« v časih gospodarskih bojov, se bo pa lahko take člane, ki v to privolijo, uporabljalo tudi kot stavkokaze in to posebno v železniški in transportni službi ter pri izdelovanju plina, elektrike in vodnih naprav.

Tako organizirana zasebna policija bo imela torej, kakor razvidimo iz načrta, jako obsežen delokrog in da jo bode meščanska vlada v vsakem oziru podpirala, o tem pač ni dvoma. Saj nam je vendar znana posebna ljubezen, katere so stavkokazi že danes deležni. Vprašanje le nastane: Iz katerih krogov pa se bo ta banda rekrutirala? Popolnoma gotovo je, da vsaj »slžbujoči člani« ne bodo kapitalisti in njih sinovi. Ravno tako gotovo je pa tudi, da se bo taka organizacija izpopolnjevala iz vrst še nevednega delavstva, katero se že danes teoretično pripravlja v raznih »žoltih« organizacijah za svoj bodoči »poklic«. Iz današnjih prometnih, jugoslovan-

skih, Südbaherskih in kaj vem še kakšnih zvez, bodo nastali pripravljani kurzi »Pinker-tonov« in ti bodo tvorili telesno stražo ogroženega kapitalizma. Torej tudi na tem polju se nam potrjujejo naše trditve, da so nameni in cilji žoltih organizacij nečedni in skupnemu delavskemu razredu skrajno škodljivi. Nevarnost je blizu in anončni oddeki meščanskega časopisja na Angleškem že vabijo v prikritih inseratih »večje število delavcev za nekaj dni v ta ali oni industrijalni kraj«, kjer jih bodo z odprtimi rokami vsprejela izdajalske organizacije kapitalističnih apačev. Kar je na Angleškem že dejstvo, to tudi nam ne izostane in zato je naša najsvetejša naloga, da naše organizacije izpopolnimo in jih zavarujemo proti upadom tudi s te strani.

—p—č.

### Kapitalističen zločin.

Približno pred poldrugim letom smo v našem listu pisali, da je braziljska vlada svoječasno nakupila velike množine kave, da vzdrži cene na višku. Ker pa je bila dobra letina, se je vso to kavo sežgalo, da ja ne bo treba znižati cen.

Da pa uničevanje blaga in naravnih pridelkov ni za kapitalizem nič novega, nam priča vest, ki kroži sedaj po ameriškem časopisju in ki se glasi:

»Borza je dobila poročilo, da so vrgli ob braziljski obali v morje šest milijonov vreč kave (2400 milijonov funtov). In sicer zategadelj, da ohranijo visoko ceno kavi na ameriškem trgu.«

Ameriško časopisje je to nezaslišano početje različno presojalo. Navesti hočemo sodbo lista »Chicago Daily Journal«:

Kava je tako draga kakor še nikdar v zadnjih letih. Od leta 1909. se je podražila za 110 odstotkov. Najboljša kakovost velja na debelo 35 centov (okoli 1.50 mark) za funt. Ko so ceno tako notirali je bila kava draga kakor bi ne bilo niti oddaleč nikdar pričakovati. Vsled tega so poskočili papirji kavnih spekulantom na trikratno vrednost, kakor so jo imeli pred tremi leti in ta dan pomenja silno poskočitev tržnih manevrov, ki so jih uganjali to leto braziljska vlada in denarni mogotci s Francoskega, Angleškega, Nemškega in iz Združenih držav.«

Zakaj uganja braziljska vlada kavne spekulacije? Omenjeni list nam to razjasnjuje takole:

»Morganova banka v Novem Jorku je posodila braziljski vladi 50 milijonov dolarjev. Glavno jamstvo za posojilo je bilo, da je vlada zastavila banki svoj delež na kavni letini Brazilije. Ker so veliki deli kavnih nasadov last države, znaša ta delež približno tretjino vse kavne žetve. To leto je bila kavna letina nenavadno bogata. Delež, ki ga je morala izročiti vlada Morganovi banki, so uradno cenili na šest milijonov vreč po 400 funtov kave. Ta množina bi zadostovala, da preskrbi slehernega človeka v Združenih državah s 26 funti kave. Ako bi hotela banka teh 2400 milijonov funtov kave vreči na trg, bi padla cena kavi zelo, da bi dobilo ljudstvo kavo skoraj zastonj.

Potem pa bi ne imela banka nikakega pokritja za isposojenih 50 milijonov dolarjev. Morganova banka je torej uvidela, da na ta način ne dobi izposojenega denarja. Njej kaže najbolje, ako izdaja in prodaja cikorijo in posušena svinjska jetra za kavo. Pogosto se ne da prepričati borzna panika, ako so delavci v velikih množinah nagrmadili izdelke in so obenem sami prerevni, da bi porabili nadprodukcijo svojih moči. Tu pa je slučaj ponudil banki sredstvo, da prepriča borzno paniko in obenem poviša ceno kavi. Imela je nalogo, da razpošlje 240 milijonov funtov kave s parniki. Banka je porabila to ugodno priliko, namenoma je dala pokvariti vso ogromno množino kave na ladjah in jo tik braziljske obale pometati v morje. Poročilo o tem početju je avtentično in čeprav bi ne bilo, bi bila njega resničnost razvidna. Kajti kljub ogromni množini kave cena ni padla, ampak je celo poskočila tako zelo, kakor ni niti ob najslabši letini.«

Tako poroča ameriško časopisje. Težko, da je že kedaj videla javnost jasnejši in strašnejši zgled zavoženega kapitalističnega gospodarstva. Vest, da se je uničilo 2400 milijonov funtov kave se glasi kakor ameriškansko pretiravanje. A če bi tudi bilo pretiravanje in recimo, da so nesramni kapitalistični izkoriščevalci dali uničiti samo 24 milijonov funtov kave, je to vendar zločin prve vrste nad človeško družbo, kajti glavna stvar pri tem je značaj zločina.

Zemlja rodi kave v veliki množini in posebno letos je bila letina kave tako bogata, da bi je imeli dovolj vsi siromaki, ki se morajo sedaj zadovoljiti s cikorijo in raznimi drugimi pridatki.

Toda kapitalizem hoče le profit, vse drugo mu ni nič mar. Kjerkoli si osvoji monopol, določuje ceno blagu. Potem pa skušajo denarni mogotci na tako blazen način nakupiti milijone na milijone, da utešijo svojo požrešnost po zlatu in uničijo velikanske množine živil, mesto da bi jih prodali na svetovnem trgu.

Kapitalisti uničujejo v svojem pohlepu po zlatu ogromne množine živil, bedno ljudstvo pa strada in mre gladi. Ali se še nahaja kje blaznejši sistem kakor je kapitalistično gospodarstvo?

Ako zve ves svet, da je iskal ameriški trust, ki ga financira mednarodni — tudi avstrijski — kapital, svoj dobiček v progrenjenju na milijone kilogramov kave v globino morja, tedaj se morajo odpreti tudi najhujšemu slepcu oči pa mora spoznati, da je kapitalizem zločinec. Kapitalizem rajše pokončava živila, ker jih ljudje ne morejo kupiti za visoko ceno, kakor pa da bi jih scenil.

Kdo se drzne trditi ob tem dogodku, da revščina mora biti? Zemlja je bogata, ljudje delajo preveč. Revščina ima svoj izvor samo v tem, ker zlorablja kapitalistični sistem bogastva zemije in delavne moči ljudi za koristi posameznika proti koristim splošnosti. Ta krivični sistem hoče odpraviti in ga bo odpravila socialna demokracija. Kdor hoče torej pravične uredbe človeške družbe, kjer take vnebovpajoče krivice ne bodo možne, mora biti socialni demokrat.

### Uvedba posmrtna odpravnine v naši organizaciji.

Na raznih shodih, ki so se vršili tekom minolega meseca, smo našim članom že razložili in pojasnili bistvo in korist uvedbe posmrtna odpravnine v naši organizaciji. Razposlali smo tudi vsem krajevnim skupinam in vplačevalnicam tozadevne okrožnice, v katerih smo natančno opisali namen in korist te uvedbe in navedli določbe. Priporočamo članom, da še enkrat vzamejo dotično okrožnico v roke in da jo ponovno prečitajo.

Vabimo torej sodruge, da v čim večjem številu pristopijo temu skladu.

Današnji številki smo priložili pristopne izjave, katere naj člani natančno izpolnijo in jih oddajo vodstvu skupine ali vplačevalnice kateri pripadajo, da jih to pošlje centrali. Isti člani pa, ki so včlanjeni naravnost pri centrali, naj pošljejo pristopne izjave na naslov: Administration des »Eisenbahner«, Wien V/1, Zentagasse 5.

Ako morda kak član slučajno ni dobil dotične okrožnice, navajamo v sledečem določbe glede uvedbe posmrtna odpravnine še enkrat:

1. Podpora zaostalim se uvede fakultativno s 1. januarjem 1912 le za člane Spl. pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo.

2. Prispevek za ta sklad je enoten in znaša za vsakega člana 50 vinarjev na mesec.

3. Delež podpore zaostalim znaša v slučaju smrti člana:

ako je pristopil v starosti do 30 let:

a) po preteku predpisane karenčne dobe 100 kron; b) po nadaljni dovršeni dveletni deležni dobi 200 kron; c) po nadaljni dovršeni dveletni deležni dobi 300 kron; d) po nadaljni dovršeni dveletni dobi 400 kron.

ako je pristopil v starosti od 30 do 40 let:

a) po preteku predpisane karenčne dobe 100 kron; b) po nadaljni dovršeni dveletni deležni dobi 200 kron; c) po nadaljni dovršeni dveletni deležni dobi 300 kron.

ako je pristopil v starosti 40 do 50 let:

a) po preteku predpisane karenčne dobe 100 kron; b) po nadaljni dovršeni dveletni deležni dobi 200 kron.

ako je pristopil v starosti nad 50 let:

a) po preteku predpisane karenčne dobe 100 kron; Najmanjši dopustni podporni znesek za člana bi bil torej enoten 100 kron.

Najvišji dopustni znesek se ravna različno po pristopni starosti in sicer:

v pristopni starosti do 30 let 400 kron;  
v pristopni starosti od 30 do 40 let 300 »  
» » » » 40 » 50 » 200 »  
» » » » nad 50 let 100 »

4. Kot pristopna starost velja tisto leto, katero je pristopivši ob svojem pristopu podpornemu skladu že dovršil.

5. Za člane, ki sedaj že pripadajo Spl. pravovarstvenemu in strokovnemu društvu za Avstrijo in za vse tiste, ki pristopijo Spl. pravovarstvenemu društvu še do 31. decembra 1911., se smatra kot pristopno starost ako pristopi podpornemu skladu za zaostale do najkasneje 31. marca 1912, tisto katero je dovršil ob pristopu v Spl. pravovarstveno in strokovno društvo.

Primer: Sodr. Hofer je pristopil s 1. julijem 1908 organizaciji in je bil takrat v 28. letu svoje starosti. Hofer pa pristopi v času do 31. marca 1912 podpornemu skladu za zaostale in si torej lahko pridobi pravico do podpore 400 kron. To pa vsled tega, ker je bil ob času pristopa organizaciji šele 28 let star. Ako bi pa Hofer pristopil šele po 31. marcu 1912, bil za isti prispevek imel pravico le do podpore v znesku 200 kron, ker je že 41 let star. Iz teh primerov je razvidna ugodnost pristopa podpornemu skladu za zaostale do 31. marca 1912.

6. Vsi člani Spl. pravovarstvenega in podpornega društva, ki so v tem društvu včlanjeni s 1. januarjem 1912 že tri mesece, in pristopijo podpornemu skladu najkasneje do 31. marca 1912, nimajo karenčne dobe, to se pravi, da imajo takoj pravico do podpore zaostalim, ki pride nanje.

7. Osebe ki pristopijo Spl. pravovarstvenemu društvu in podpornemu skladu za zaostale do 31. marca 1912, imajo trimesečno karenčno dobo to je, da imajo pravico do podpornega deleža šele takrat, ko so že tri mesece člani podpornega sklada za zaostale.

8. Isti, ki pristopijo Spl. pravovarstvenemu in strokovnemu društvu in podpornemu skladu za zaostale šele po 31. marcu 1912., imajo dveletno karenčno dobo, to je, da jim pritiče podporni delež šele po dveletnem članstvu v podpornem skladu.

9. Za člane, ki umro vsled železniške nezgode še pred dovršeno karenčno dobo, se smatra karenčno dobo z dnevom smrti kot dovršeno.

10. Upravičene člane, ki izstopijo iz železniške službe, se na njih lastno željo ob odreki vseh pridobljenih pravic odpravi s 50 odstotki v sklad vplačanih prispevkov. Pri tem se odlegne eventualno že izplačano podporo zaostalim. Ako pa je dokazano, da dohodki dotičnih članov po izstopu iz železniške službe ne presegajo letnih 600 kron, si lahko ti člani ohranijo svoje pravice s tem, da nadalje vplačujejo le še prispevke za sklad.

11. Prispevke je vplačevati vnaprej. Kdor zaostane s svojimi prispevki za Spl. pravovarstveno in strokovno društvo (§ 9 pravil), kakor tudi s prispevki za podporni sklad za zaostale, tri mesece, zgubi pravico do podpornega deleža za zaostale.

12. Člani, ki prestopijo iz kake bratske organizacije v Spl. pravovarstveno in strokovno društvo, so glede podpore zaostalim enaki novopristopivšim članom.

13. Ako članu umrje žena, se izplača polovico dotične podpore, do katere ima član pravico ob času ženine smrti.

Ako se je v slučaju smrti članove žene izplačalo podporo zaostalim, se ta znesek v slučaju smrti člana odtegne od podpore zaostalim, ki jo je izplačati.

Ženo, s katero je član v zadnjem času živel v gospodarski skupnosti, je smatrati enako zakonski ženi.

14. Te določbe more spremeniti le občni zbor Spl. pravovarstvenega in strokovnega društva.

Kdor torej hoče za slučaj smrti zagotoviti podporo svojim zaostalim, naj pristopi temu skladu.

Vodstvo Spl. pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo.

## Z južne železnice.

### Zapisnik

seje personalne komisije skupine postajnega, prometnega in progovzdruževalnega osebja, sekcija slug.

(Dalje.)

#### 7. točka.

Boljša kakovost službenih oblek in skrajšanje nošne dobe. Podelitev uniformne suknje in čuvajem na jugu platnene hlače, prožnim obhodnikom razven dežnih ovratnikov tudi suknen plašč, vsem čuvajem prevlečene kožuhe (zatvorniškimi čuvajem dolge, ostalim pa kratke), čuvajkam pa suknene jope ali pa dežni ovratnik. Čuvajem na postajališčih je podeliti službeno obleko iste vrste, kakovosti in z isto nošno dobo kakor vlakovodjem izvzemši kožuh, ki bodi kratek. To pa zaradi tega, ker morajo ti čuvaji občevati z občinstvom.

Član personalne komisije *Herzig* utemeljuje te zahteve in povdarja, da se tudi teh zahtev ne stavi šele sedaj prvič.

Član personalne komisije *Wagner* podpira zahteve, ki jih je navedel *Herzig* glede službene obleke. Ob tej priliki navaja tudi tozadevne želje premikalnega osebja in sicer:

Vsako leto sukneno bluzo,  
Vsake tri leta dežni plašč,  
Vsake štiri leta uniformsko suknjo,  
Vsako leto službeno čepico,  
Vsako leto platneno bluzo,  
Vsake tri leta kratek kožuh s črno [kožuhovino,

Vsake štiri leta suknen plašč.

Vsako leto platneno bluzo in platnene hlače (na jugu namesto dežnega plašča obleko in nepremočljivega platna).

Lampisti zahtevajo kožuh.

*Herzig* zahteva, da se prožnim vravnalcem skrajša nošna doba službene obleke kakor čuvajem.

Inšpektorja *Pölleritzer* in *Berger* izjavljata, da bosta svojim ravnateljstvom predložila želje glede oblek, na katere se bo po možnosti oziralo.

Član personalne komisije *Stöcklinger* se pritožuje, da mora v celovškem inšpektoratu prožni obhodnik prepustiti dežni plašč in kožuh svojemu namestniku, če gre na dopust, ali pa če je bolan. Za namestnike naj se pripravi rezervne obleke, kakor je bilo to poprej glede plašča.

Inšpektor *Berger* odgovarja, da mu je to kaj novega. Stavbno ravnateljstvo ni odredilo, naj se čuvajem odjema službene obleke in jih daje namestnikom. Vsak nastavljen čuvaj dobi svojo obleko. Razventega je za 25 odstotkov službenih mest v sekciji zaloga rezervnih službenih oblek, ki se jih podeljuje namestnikom. Pri teh oblekah se seveda more vršiti izprememba.

#### 8. točka.

Vsemu čuvajskemu osebju je podeliti enotno inštrukcijo glede na celokupno čuvajsko službo kakor n. pr. zatvorniške, vlakovjavne, bločne in ogibne čuvaje, progne obhodnike, bločno signalne sluge in kontrolne čuvaje.

Član personalne komisije *Herzig* izjavlja, da je tudi to urgenca. Vsemu čuvajskemu osebju naj se podeli inštrukcije, ki naj vsebujejo vse tozadevne predpise.

#### 9. točka.

Izpremembo naslova „čuvaj“ v „nadzornik“.

Član personalne komisije *Herzig* povdarja, da ima kvečjemu zatvorniški čuvaj kaj čuvati, vsi drugi pa so pravzaprav nadzorniki; isto velja o ogibnih čuvajih.

#### 10. točka.

Vsa postajna, prožno-bločna in vlakovjavna mesta je imenovati signalna mesta in jih podeliti starejim čuvajem, ki so dobro prestali izpit v vseh službenih panogah; po enoletnem dobrem službovanju na takih mestih naj se dotičnega imenuje bločno-signalnim slugam, odnosno nadzornikom. Po doseženi plačilni stopnji 1200 kron je bločno-signalne sluge imenovati poduradnikom.

Član personalne komisije *Herzig* navaja k temu, da se pri prometnem ravnateljstvu uvrsti v listo vse sprevodnike F, ki so napravili izpit in da ti potem po vrsti postanejo nadsprevodniki. Tako naj bi bilo tudi pri čuvajih. Čuvaji, ki bi prestali izpit iz vseh inštrukcij, naj bi prišli v vrstilni red. Ostali pa, ki napravijo izpit le za svojo službeno panogo, naj bi ostali pri svoji enotni službi. Iz vrstilnega reda naj bi bilo možno premeščati čuvaje na sledeči način: Vsa postajna, prožno-bločna in vlakovjavna mesta je smatrati kot signalna mesta in imajo priti na ta mesta le čuvaji, ki so prestali izpit iz vseh inštrukcij.

Inšpektor *Berger* opozarja, da bi se od člana personalne komisije *Herziga* zahtevan vrstilni red raztežal na dva službena oddelka. Takih izprememb pa se ne more izvršiti, ako tega ne stori tudi c. kr. državna železnica.

*Herzig*: Tudi tam se zahteva.

Inšpektor *Berger* odgovarja, da se temu pri državnih železnicah ni ugodilo. Če so inštrukcije v eni knjižici ali njih več, je pač vse eno; glavno je, da morejo čuvaji prestopati od stavbnega ravnateljstva k prometnemu.

Predsednik je mnenja, da bi morda niti vsem čuvajem ne bilo prav, če bi se vse čuvaje skupaj spravilo.

*Herzig* odgovarja na izvajanja inšpektorja *Bergerja*, da je v prvi vrsti mariborska konferenca južnoželezniških čuvajev sklenila in postavila to zahtevo. Pozneje se je na konferenci čuvajev vseh avstrijskih železnic na Dunaju sprejel isti sklep.

Marsikateri seveda ne more vsega doseči. Enotno inštrukcijo se zahteva le raditega, da se more vsakdo učiti kar se hoče. Kdor se noče ali pa ne more učiti, ostane pač kar je. Ako pa se kaj uči in prestopi izpit, naj mu bo omogočeno tudi napredovanje. To se vendar ne more reči, da izhaja ta želja le od posameznikov.

Član personalne komisije *Wagner* zahteva, naj se uvede kategorijo kontrolnih čuvajev kakor je to pri c. kr. drž. žel., če se že noče izpremeniti naslova. Pri južni železnici so sicer čuvaji, ki se imenujejo kontrolni čuvaji in imajo ob nezgodah in v drugih slučajih odgovornost, ne da bi dobivali ugodnosti kakor njih tovariši pri c. kr. drž. žel. V slučaju dopusta ali boleznih kontrolnega čuvaja se postavi na njegovo mesto dostikrat premikača, kar povzroča nezadovoljnost čuvajev, ki prosijo, da se temu odpomore.

Inšpektor *Pölleritzer* obljublja, da se bo na to željo oziral.

Glede na imenovanje kontrolnih čuvajev navaja, da so ti ljudje le ogibni čuvaji, ki začasno opravljajo službo kontrolnih čuvajev; ko bodo dovršene varnostne priprave, jim ne bode treba te službe opravljati.

*Herzig* navaja, da izgovor skorajšnjega ponehanja te kategorije ne velja, ker se je še v zadnjem času na novo nastavljalo kontrolne čuvaje. Oprema cele proge z varnostmi napravami se more izvršiti le pomalem in kontrolne čuvaje se potem lahko vporabi kot bločnosignalne sluge. Pri c. kr. drž. žel. so kontrolni čuvaji in bločnosignalni sluge v obrazcu B in se tudi enako z njimi postopa.

Inšpektor *Pölleritzer* izjavlja, da v slučaju boleznih kontrolnega čuvaja pokliče postajenačelnik pripravnega čuvaja na to mesto. Pri novem nameščanju pa posredujejo inšpektorati. On bo dal inšpektoratom navodila, da se bo pri nameščanju kontrolnih čuvajev oziralo na kvalifikacijo in službeno starost čuvajev.

## Dopisi.

**Ljubljana drž. žel.** Da mora imeti vsak železničar dober želodec je tako stara stvar, da o njej sploh ni treba govariti, toda zahteve, ki jih stavi naš dični rodoljub in posebej še prometni kontrolor gosp. *Balagelj*, na želodce sprevodnikov na kamniški železnici, pa vendar presegajo že vse meje. Ker hoče na vsak način zaslužiti zlati križec, ali kako drugo temu podobno stvar, obrača vso svojo pozornost le na to, kje bi upravi kaj prihranil. V zadnjem času jo je ta veleum „pogruntal“ in določil, da imajo sprevodniki dajati strojnemu osebju znamenja z rogom. Ker pa bankerotna drž. žel. nima vsaj v Ljubljani več kakor en rog na razpolago, zato mora trinajst sprevodnikov dajati znamenja s tem edinim inštrumentom. Če bi gosp. *Balagelj* vzrastel med kulturnimi ljudmi potem bi morda vedel, da uporaba enega sredstva za trinajst različnih ustnic vsaj ni higijenična in da vzlic dobrim sprevodniškim želodcem obstaja nevarnost okuženja, katere pa gosp. *Balagelj* gotovo ne bi hotel zagovarjati.

Gosp. dr. *Illner* kje ste?

**Iz Celja** se nam piše: Z dopisom, priobčenim v številki 24. z dne 15. decembra ste zadeli v črno. Ko bi bili le videli, kako sta se g. načelnik in Soršak penila jeze ter ugibala kdo neki je bil toli predrzen, da je razkril tajnosti celjskega kolodvora! Pa tudi Graf in Golob sta bljuvala ogenj in žveplo, toda prav jasno si pa le nista upala z barvo na dan. Ker pa je g. načelnika le preveč grizlo, se je izrazil: „Kot postajenačelnik moram biti za vse enak“. Da, da, g. načelnik, to bi že bilo prav, ko bi bilo tudi resnično. Toda mi Vam moremo ravno nasprotno dokazati. 10. decembra so imeli Reichsbändlerji v nemški hiši svojo božičnico, ki so se je vdeležili tudi službujoči „nemški“ premikači. Ako bi se jih bilo nujno rabilo, bi se jih bilo moralo iskati šele v nemški hiši. Toda zato je bil g. načelnik na obeh očeh slep. Če pa priredijo naši sodr. kaj podobnega, tedaj pa g. načelnik vedno „kontrolira“, ker meni, da bo katerega zasačil, da se je odstranil od službe. Da si poklicata zdaj enega zdaj drugega, da se prepriča so-li vsi na svojem mestu. V takih slučajih g. načelnik jako dobro vidi. Videl pa ni, da se g. Kompanu 11. dec. ni kdovekaj tožilo po službi in da svojega dela isti dan niti pogledal ni. Ravno tako je bilo drugi dan. G. načelnik pa tudi ni videl, da je Reichsbändler Dobrajc, ki je vrhutega železniški čuvaj, v službi pri mizi zaspal, ker ga je premagal alkohol. Ko bi bil moral postaviti ogibo, so ga morali sprevodniki šele zbuditi. Vsega tega g. načelnik ni videl, ker so dotični včlanjeni v žolti organizaciji. Nekemu skladiščnemu delavcu, ki je član železničarske godbe, pa je odpovedal službo, ker je igral pri soc. dem. in bil potem bolan.

Ni še dolgo tega, ko se je neki delavec, član „Reichsbunda“ tako napil, da je na platonu zaspal, pa ga g. Soršak ni videl in tudi načelnika ni obvestil o tem, dasi kaj rad denuncira. Ko pa je eden naših sodrugov neko nedeljo 5 minut po 12. uri po vsej pravici šel z dela, ga je dični gospod precej odpustil.

Iz teh slučajev je torej razvidno, kako postopata g. načelnik in Soršak „z vsemi enako“.

Reichsbändlerje pa prav uljudno opozarjamo, kadar bodo imeli zopet kakšen shod pri Krellu, naj zapišejo kar na vabila, da dajo dva sodčka pive zastonj, da bode bolj vlekle; ker eden sodček je pač zares že premalo. Morda dodajo še kakšne klobasice? Že veste, take, ki se jih drži par skupaj!

Morda potem vsaj ne boste govorili praznim mizam.

Sodrugom pa polagamo na srce, naj delujejo neustrašno naprej za našo organizacijo, da bomo tudi naše tirane lažje poučili kako imajo postopati z ljudmi.

Rdeča straža.

## Domače vesti

**Umril je za pljučnico sodr. Ivan Perčič,** kurilniški delavec v Nabrežini v najlepši dobi svojega življenja. Bil je 25 let star. Krajevna skupina Nabrežina je z njim izgubila enega svojih najboljših pristašev.

Kako je bil ranjki priljubljen, je pričal pogreb, ki se je vršil 26. m. m. v Šempolaju. Več kot tristo sodrugov je spremilo pokojnika na njegovi zadnji poti. Vsi so imeli rdeče znake. Da to g. župniku Švara ni bilo všeč, se samo ob sebi razume. Da pa župnik pokopališče izrablja v politične svrhe, je naravnost škandal. Govoril je, da je pokojnik prisedel k mizi božji, četudi je bil v družbi, ki je protikršćanska. vendar pa mu bode bog te grehe odpustil. Katoliški pop, ki se predrzne izrabljati slučaj žalosti v politične svrhe, ne zasluži drugega kot krepki „fej“ od vsakega poštenega človeka.

**Železniška nezgoda v Logatcu.** Dne 15. m. m. je vlak št. 833 vozil z majhno zamudo proti Logatcu. Pri varnostnem znamenju je zadel ob prožni voziček, ki ga je popolnoma razbil. Pri tem se je tudi stroj nekoliko poškodoval, tako, da so morali dotičnemu vlaku drugega pripeti.

Da se je primerila ta nezgoda, je krivo priganjaštvo, ker se predpostavljani gospodi vedno premalo opravi. Ko pa se prigodi nezgoda, se išče krivce vedno le med uslužbenci, namesto da bi se cenjena gospoda enkrat pošteno prijela za nos in odpravila zlo s korenino vred.

**Dolenjski vlak ga je zadel.** Ko je vozil v soboto dne 16. t. m. popoldanski osebni vlak iz Ljubljane v Novo mesto je zadel stroj na Hudem blizu čuvajnice med Novim mestom in Mirno pečjo precej vinjenega kmeta, ko je hotel iti preko tira in ga vrgel par metrov na stran, kjer je obležal nezavesten. Vlak so takoj ustavili in ponesrečenca močili z vodo. Prišel je kmalu k zavesti in odšel... Krivda zadene ponesrečenca samega, ker je vzlic čuvajevi prepovedi z dvema fantoma, ki pa sta še srečno utekla, hotel steći preko tira, ko je ravno vlak prihajal.

**Smrt na železniškem tiru.** V Celovcu si je skladišni delavec Jurij Obid iz obupa končal življenje. Med Rudolfovim in glavnim kolodvorom se je vrgel na tir v tistem hipu, ko je prihajal vlak iz Št. Vida. Nesrečniku je vlak odrezal glavo od telesa; bil je takoj mrtev. Obid je izvršil samomor, ker so mu odpovedali službo.

**Državnoželezniška uprava** je za l. 1912 naročila 115 lokomotiv, za katere je na razpolago 19 milijonov kron. Ob enem se bo za nabavo železniških vóz porabilo 50 milijonov kron.

## INOZEMSTVO.

**Železniška nezgoda na Ogerskem.** V noči od 24. na 25. decembra sta na postaji Tata Tovaroš skupaj trčila tovorna vlaka št. 76 in 43. Oba stroja in več vóz je poškodovanih. Od obojga je en strojevodja težko, druga dva pa lahko ranjena.

**Delavski dom v Sarajevu.** 16. december je pomemben dan za bosansko delavstvo. Ta dan se je namreč socialno-demokratsko delavstvo preselilo v svoj lastni nov dom, ki si ga je po šestletnem obstanku stranke z velikim trudom in velikimi žrtvami ustvarilo. O priliki otvoritve »Radniškega doma« se je vršila lepa delavska slavnost.

**Nezgodna na cestni železnici.** Vsled nezgode na cestni železnici v Torontu (Kanada) ste dve osebi mrtvi in 40 ranjenih.

**Tatarske volitve na Hrvaškem** ki so se vršile so Khuen-Hedervaryjevem receptu, so

končane. Vse sile so bile na delu, da pomorejo banu Tomašiču do zmage in da porazijo njegove nasprotnike. Zapiralo se je nasprotne kandidate, jih pošiljalo po odgonu, zaplenjalo časopisje. Volilne sleparije in nasilstva so bile v polnem cvetu. Večina časnikov je v tej dobi izhajala v snežnobeli obleki. To nam priča o »objektivnosti« in »svobodi« hrvaških volitev. Toda v kljub protizakonitemu postopanju pri volitvah Khuen-Tomašičevi pristaši niso uspeli. Dosedaj je izid volitev sledeči:

Mandatov imajo:

Hrv.-srbska koalicija 24,  
stranka prava 27,  
tatarska stranka (Tomašičeva) 20,  
seljačka stranka 8,  
Osječanin Pinterović 1,

to je skupno 83 mandatov.

To je pa že res smola za Tomašiča, kateremu pač nobeno sredstvo ni bilo preumazano, da si pridobi večino po Khuenovem načinu.

Ko je Tomašič postal ban, je v saboru že imel večino. Dasiravno se je ta jako ponižala, mu vendar še ni bilo po godu. Tomašič je hotel neomejeno vladati in pošteno se je trudil, da je razbil večino. Menil je, da bo potem dobil večino, ki mu bo v vsem slepo pokorna in da bo ž njo vladal za Khuen-Hedervaryja in proti narodu. In sedaj ta smola. Tomašič ni dobil večine, da bi ž njo vladal, narod pa ni dobil vlade kakoršno potrebuje. Boj se torej nadaljuje.

**Spalni vagoni tretjega razreda na Norveškem.** Po zgledu Švedske, ki je pred letom prva v Evropi uvedla na železnicah spalne vozove tretjega razreda, so tudi na Norškem napravili ta poskus. Poskusi so se obnesli tako izborno, da uvedejo prihodnje poletje še več spalnih vozov na železnicah. Spalni vozovi imajo kakor spalni vozovi prvega razreda oddelke, kjer spe po dve ali tri osebe. Razen prostora za obleko je v vsakem spalnem oddelku priprava za umivanje; k vsakemu ležišču spada zglavje z odejo.

**Tatvino je poplačal s smrtjo.** V osebnem vlaku železniške proge Kassel-Bebra je ukradel neznan tat sopotniku ves denar. Za postajo Rothenburg ob Fuldi je skočil iz vlaka in obležal mrtev na tirnicah. Zlomil si je bil vrat.

**Strahovita železniška nezgoda.** V Ameriki, deželi brezobzirnega kapitalističnega gospodarstva, se je zopet dogodila strahovita železniška nezgoda. Pri Odessi v državi Minesoti sta z neznansko silo trčila vlaka drug ob drugega. Učinek je bil strasen. Dvanajst potnikov je bilo mrtvih na mestu, deset težko ranjenih. Dva vagona sta se popolnoma razbila. Ranjence so z veliko težavo prenesli v bolnico.

## RAZNE STVARI.

**O učinku novih nabojev.** Pred zdravniki angleške armade je major Pichler obširno predaval o učinku novih nabojev za vojaške puške. Novi naboji se od prejšnjih razlikujejo predvsem v tem, da nimajo obliko kroglice, ampak so podolgovati in spredaj priostreni. Vzrok za to spremembo je bila želja, da se poveča hitrost projektila, ki vsled tega z večjo gotovostjo doseže svoj cilj. Pri temu dalje pa prihaja še drugi oziri v poštev, zlasti manjša teža patron; nadalje so uvedli nove naboje tudi zategadelj, ker pri izstrelitvi puške vojaka ne sune s tako silo v ramo zlasti pa je bil za nove naboje merodajen razlog, da zadajo projektili rane, ki napravljajo ranjenca nesposobnega za nadaljnje bojevanje. Iz človekoljubnih ozir, torej niso navedli novih nabojev, čemur pa se ni čuditi, kajti militarizem ima opraviti s človekoljubnostjo toliko kolikor razbojnik z usmiljenjem. Ko so uvedbi naboje malega kalibra, so celo tožili militaristični krogi, da napravljajo premalo škode. Nadaljna izkušnja kaže, da so desetmilimetrski naboji pravzaprav malo nevarni, ako ranijo samo mehke dele telesa, ker se rana navadno naglo zaceli, če se vsled nesnežnosti ni okužila. Pač pa so naboji

majhnega kalibra hujše učinkovali, ako so zadeli ob kosti. Potem so nekatere velevlasti uvedle naboje, ki so še lažji, a so ostro priostreni. Njih učinek je jako usoden zlasti zategadelj, ker se projektil v rani zavrti in zada hudo poškodbo.

**Razkošje in lakota.** Z razkošnim sijajem in velikanskimi stroški so postavili angleški kraljevski dvojici šatorišče pri Delhiju v Indiji. Treba je bilo indskemu ljudstvu imponirati in gospodujoči razred na Angleškem si zadovoljno mane roke ker se je tako povoljno završila vsa ceremonija, ki naj bi dokazala Indijcem vso njih sijajno ničevnost. Angleški listi poročajo, da je prišlo dan po kronanju na tisoče Indijcev, da pokažejo svoje spoštovanje zlatima praznima prestoloma kralja in kraljice. Globoko so se klanjali pred prestoloma kraljevskih gospodarcev, poljubovali so marmorne stopnice ali pa so se valjali pred malikom kakor črvi v prahu. To je ena stran medalje; pogledjmo še drug plat! Sodrug Hyndmann, ki velja za enega najboljših poznavateljev angleškega gospodarstva v Indiji je napisal pismo, ki je izšlo v listu »Times«. Treba je omeniti, da je obljubil cesar ob svojem kronanju celih 300.000 funtov šterlingov (okoli 7.000.000 milijonov kron) za ljudsko vzgojo v Indiji. Hyndmann piše: »Omenjam, da so povsod z zadovoljstvom sprejeli politiko, ki jo je napovedal v Delhijih kralj-cesar. Dovolili ste mi že dolgo vrsto let, da sem razkrival senčne strani našega gospodarstva v Indiji. Dovolite mi torej, da opozorim na dejstvo, da je določena samo revna svota 300.000 funtov šterlingov za vzgojo 224 milijonov ljudi poleg neznatnih dosedanjih svotice za ta namen, čeprav se je izdalo najmanj 1.200.000 funtov šterlingov (približno 28 milijonov kron) za sijajno slavnostno šatorišče knezov in uradnikov in čeprav cenijo stroške za zgradbo novih palač v glavnem mestu Delhiju na 4.000.000 funtov šterlingov (približno 92 milijonov kron). To leto je uteklo skoro pol Indije kakor čudežno strahoviti lakoti in prav v tem času se pečajo s silno bedo, ki se širi po deželi. In poleg tega bo ravno v tem letu plačala ubožna Indija bogati Angleški 30 milijonov funtov šterlingov okoli 700 milijonov kron), ne da bi dobila za to vsaj trgovsko povračilo. Potem pa naj bi bila Indija še navdušena! Zopet nov dokaz, da se »višji« pobrigajo za ljudstvo samo tedaj, ko ga rabijo, drugače pa jim je vseeno, če gine ljudstvo v dušni in telesni bedi! Zato pa si mora ljudstvo samo priboriti svoje pravice!

**Skrb „višjih“ za ljudstvo.** Sicer je že vsakemu slepcu jasno, da bo ljudstvo živelo pošteno človeško življenje samo tedaj, kadar si ga bo priborilo z lastno močjo. Zato nas tudi prav nič ne razočara brezbriznost in nasprotstvo takozvanih „višjih“ slojev proti ljudskim potrebam. Ali časi se pojavi to nasprotstvo, ki ga sicer „višji“ skrbno prikrijevajo, v posebno žarki luči, ki pokaže njih „skrb“ v vsej lepoti. Tak slučaj se je zgodil v Weimaru. Pri debati o visokih mesnih cenah je predlagal občinski svetnik Baudert, naj nakupi občina po velikih v okolici večje množine zajcev in naj jih proda za lastno kupno ceno revnejšemu ljudstvu. Lovski zakupniki in lovski posestniki itak ne vedo, kam naj bi z velikimi množinami zajcev. Tako je dal lovski urad velikega vojvoda weimarskega nad sto zajcev pokopati, ker jih ni mogel prodati. To so storili zategadelj, ker „niso hoteli pokvariti cen“. Visoka gospoda je torej lovila samo za zabavo in je raje uničila zajčje meso, kakor da bi ga bilo snedlo „ljubo ljudstvo“!

**50.000 brezžičnih postaj za ameriške ribiške iadje.** Ameriška vlada je napravila jako pomembno in obsežno zasnovano naredbo. Da obvaruje ameriške ribiške ladje pred nezgodami vsled viharjev, je nakupila za sedem milijonov dolarjev 50.000 brezžičnih sprejemnih postaj in jih dala ribičem proti plačilu na razpolago. Vsled hudih viharjev je pretel preje ameriškemu pomorskemu ribištvu popoln pogin. S pomočjo brezžičnega

brzjavljena bodo te nezgode lahko pravočasno preprečili.

### Književnost.

**Žepni koledar** za delavce sploh in za prometne služabnike za prestopno leto 1912 je izšel. V svoji vsebini nudi razne zanimive in važne podatke.

Železničarjem ga najtopleje priporočamo. Natančneje je razvidno iz oglasa v današnji številki našega lista.

## Vršili so se sledeči shodi in zborovanja.

**Pragersko.** Dne 13. m. m. se je vršil v gostilni gosp. F. Poschauko shod proti draginji; predsednik sodr. Rataj je podelil k dnevnemu redu besedo sodr. Pičininu, ki je v enournem govoru orisal naraščajočo draginjo, ter opisal klavno vlogo slov. klerikalcev v draginjskem vprašanju. Vedno se hvaleži, da so osrečevalci ljudstva in zastopniki stradajočih, ravno sedaj ko se nahajamo v največji bedi, pa so skupno z agrarnimi oderuhi glasovali v državnem zboru proti Rennerjevemu predlogu. Nato je očrtal mesno draginjo na Pragerskem; k besedi se je oglasil sodr. Steinbacher, ki je predlagal naj se vpraša mesarja gosp. Poschauko, če je voljan znižati mesno ceno na K. 1.52 vin. (sedaj je veljal kg govedine K 1.80 vin., kg teletine K 2.— do K 2.40 kg svinjine pa K 1.76 do K 1.84 vin.) Ako je s to ceno zadovoljen, naj se jemlje meso pri njem, sicer pa je dobiti drugega mesarja. Sodr. Pičinin je vprašal gosp. Poschauko, če mu je mogoče dati kg mesa po 1 K 52 vin., kar je leta potrdil. S 1. januarjem 1912 se bo prodajalo od kraja meso in sicer svinjina, teletina, in govedina po K 1.52 vin.; ako bo dosti odjemalcev, se cena še zniža. Ko je še pozval zborovalce na strankarsko agitacijo, zlasti z ozirom na bližajoče se občinske volitve, ko bodo nasprotniki iskali naše glasove, je predsednik zaključil zborovanje.

**Pragersko.** Dne 19. m. m. se je na Pragerskem vršil javen železničarski shod z dnevnim redom: 1. Situacijsko poročilo, 2. Uvedba posmrtna odpravnine v naši organizaciji, 3. Stavbinska in stanovanjska zadruga južne železnice. — Shod je bil jako dobro obiskan. Prišlo je kakor po navadi tudi nekaj nemških nacijonalcev pod vodstvom gospoda bodočega asistenta Grossa. Ves dan so nacijonalci agitirali po postaji, da bi zbobnali vse germane skupaj. Tej prav ciganski reklami pa se je odzvalo komaj šest celih oseb, med njimi Gross, njegov adjutant, trgovec s cementom Zelan in par tamošnjih kramarjev.

Po govoru poročevalca se je oglasil za besedo tudi gospod Gross, ki pa je kar naenkrat znal tudi slovenski govoriti. Kvasil je, da železničarska organizacija sicer veliko zahteva, da pa malo doseže. Temu je baje krivo, ker se naša organizacija po mnenju Grossa in njegovih privrsovcov vse preveč peča s politikom, ki je baje Nemci ne uganjajo. Krivo naj bi bilo tudi dejstvo, ker železničarji niso po kategorijah razdeljeni v organizacije. Pripovedoval je koliko so uradniki in z njimi združeni poduradniki dosegli na lastno pest in da so pri zadnjem od njih vprizorjenem pasivnem odporu rdečkarji naganjali in še več takih budalosti. Seveda pri tej priliki ni pozabil omeniti takozvano Nacht in Magenfrage. Ko pa ni vedel več kaj še govori in so se mu zborovalci priveli smejeti, bi bil kaj rad našel izgovor, da ga baje niso pustili govoriti, kar pa je predsednik energično zavrnil.

Za njim se je oglasilo neko duševno revše, ki pa nosi tudi poduradniško suknjo in nič kaj ne dela časti svojim tovarišem. Pravil je, da se voditelji na Dunaju mastijo z delavskimi žulji. — On pa menda tudi ne živi kar od zraka. — Sredi njegove govornice pa se mu je špaga utrgala, pogledal

je v zadregi okoli sebe in ker le ni našel konca, je sedel.

Sodr. Kopač je zavrnil insinuacije teh dveh gospodov, ki se bosta še dolgo spominjala, kedaj sta skušala na shodu železničarjev kvasiti neresnične in iz trte izvite budalosti.

Shod je trajal dve uri in pol in je bil ob velikem navdušenju navzočih zaključen. Nemškim nacijonalcem na Pragerskem pa lahko že danes rečemo, da so bili in da kmalu popolnoma zginajo kakor kafra.

**Ljubljana.** Dne 21. m. m. se je vršil mnogoštevilno obiskan železničarski shod v restavraciji »International«. Predsedoval mu je sodr. Hirsch, zapisnikar je bil sodr. Mozetič. Dnevni red: 1. Situacijsko poročilo; 2. Uvedba smrtne odpravnine. Po običajnem pozdravu je podelil predsednik sodr. Petriču besedo, kateri je v enournem govoru razmotrival in razjasnjeval navzočim o gibanju železničarskih zadev.

Situacijski položaj je stopil v II. štadij. Soc. dem. frakcija v parlamentu nam je dokazala, da je edino ona katera je zastopala koristi glede zboljšanja položaja železničarjev in ob enem znala uplivati na bolj uvidljive poslance, da se je sprejel predlog 38 milijonov za železničarske uslužbenke.

Bil je sicer sprejet 38 milijonski predlog na podlagi neutrudljivega delovanja sodr. poslancev, a pri vsem tem moramo še na vsak način paziti na mogoče strategične poteze onih mogočnejšev, kateri si prisvajajo pravice določevati usodo podjarmljenja proletarijata, žalibog da pa je isti sam kriv tega zla.

Najinteresantneje pa je bilo, ko je prišlo do glasovanja v zbornici glede železničarske predloge. Velik del poslancev nam tako simpatičnega meščanstva, je kar zginil in sicer zaradi tega, da bi ne glasoval za ali proti predlogu in se s tem ne zameril gotovim faktorjem. (Opazka zapisnikarja: Med temi je bil seveda tudi naš dični dr. Gregorin kateri po programu »Eдинosti« v parlamentu deluje.) Lep program!

Da si zasiguriramo izvedbo omenjenega 38 milijonskega predloga kateri je bil z večino sprejet — ker po zaslugi buržoazije 69 milijonski ni prodril, — se bode sklical dne 6. I. 1912 ob 10. uri dopoldan železničarski shod v dvorani mestnega doma v Ljubljani, na katerem hočemo dokazati da si ne pustimo od mogotcev in naših velpatrijotov šteti lukenj na hlačnih pasovih.

Vsled tega pozivljamo vse navzoče sodruge da agitirajo med nenavzočimi, da se tega shoda mnogoštevilno udeleže, ker s tem zamoremo javnosti pokazati našo solidarnost. Na shodu se bode tudi razjasnilo vsem zborovalcem kje je glavni vzrok zavlačanja in krajsanja železničarskih zahtev.

K točki 2. je poročal sodrug poročevalc glede potrebe uvedbe smrtne odpravnine, ki bode edina zamogla sedanjo fluktacijo popolnoma odstraniti.

Po odobravanju predavateljevih izvajanj je predsednik zaključil shod, pozivljajoč še enkrat vse navzoče sodruge, da se udeleže dne 6. I. 1912 ob 10. uri vršečega se shoda v mestnem domu v Ljubljani, na katerega se ob enem vabi tudi vse zavožene razdirače, ki so še v taboru tovaršije kakor tudi indiferente kateri se brez udeležbe boja za obstanek, po dovršenih dobljenih bitkah kaj radi vsedejo k polni skledi, sežejo po največji žlici in običajno več zavživajo kot bojevnik sami, ki so se največ trudili, da napolnijo skledo.

## Vršijo se sledeči shodi:

V Postojni 2. januarja 1912.

V Rakeku 3. januarja 1912 ob 7. uri zvečer.

V Borovnici 4. januarja 1912 ob 8. uri zvečer.

V Rudolfovem 5. januarja 1912 ob 7. uri zvečer.

V Ljubljani 6. januarja 1912 ob 10. uri predpoldne v Mestnem domu.

V Zidanem mostu 7. januarja 1912 ob 8. uri zvečer občni zbor.

V Št. Petru 8. januarja 1912 ob 8. uri zvečer.

## Srečno in veselo novo leto

želi vsem čitateljem in sotrudnikom

Uredništvo.

## Srečno in veselo novo leto

== želimo vsem našim sodrugom ==

Tajništvo žel. org. v Trstu.

Za delavce sploh in prometne  
služabnike za prestopno leto 1912

# Žepni koledar

je izšel. Koledar je izredno praktično sestavljen za vsakogar. Sezite po njem, dokler ne poide.

VSEBINA: Koledar in kalendarij — Centralni sedeži strokovnih organizacij. — Kolkovna lestvica. — Poštni in brzjavni tarif. — Inozemske in domače denarne vrednosti. — Stare in nove mere. — Koliko plačam osebne dohodnine. — Koliko plačam vojne takse. — Obsežnost Avstro-Ogrske in število prebivalstva. — Avstr. ustavne vlade. — Socialno-demokratski poslanci v avstrijskem državnem zboru (1911). — Glasovi slov. soc. demokratov pri državnozbornski volitvi 1911 (skupaj). — Koliko glasov so dobile posamezne stranke v Avstriji pri državnozbornski volitvah (1907 in 1911). — Politške in narodnostne skupine v avstr. državnem zboru po volitvah (1907 in 1911). — Kako se varujemo kolere. — Kakšno delo opravljajo naši zaupniki. — Kdo neki je železničarjem pomagal. — Priporočljive knjige in knjižice iz domačih založb. — Kultura in žensko gibanje. — Kje so delavci najslabše plačani. — Prof. I. T. Masaryk (slika). — 200 besed tujk in njih pomen. Beleške.

Cena trdo v platno vezanemu izvodu 1 K, po pošti 10 vin. več. — Organizacije dobe primeren popust. — Naroča se pri upravi „Zarje“ v Ljubljani.

## Kavarna „Central“

v Ljubljani, Sv. Petra nasip 37  
(poleg jubilejnega mostu)

se priporoča gg. železničarjem.

Kavarna je vsak dan  
vso noč odprta.

Zagotavljajoč najboljšo postrežbo bilježi  
z velespoštovanjem

ŠTEFAN MIHOLIČ  
kavarnar.

## Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

— Napitnina je odpravljena. —

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij  
in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.  
Tiska Dragotin Priora v Kopru.